

DRUMUL DE SARE

Editura ACT și Politon

Str. Înclinată, nr. 129, Sector 5, București, România, C.P. 050202.

tel: 0723 150 590, e-mail: office@actsipoliton.ro

www.actsipoliton.ro

The Salt Path

Copyright © Raynor Winn, 2018

First published as The Salt Path in 2018 by Michael Joseph.

Michael Joseph is part of the Penguin Random House group of companies.

© 2024 Editura ACT și Politon pentru prezenta ediție românească

Traducător: **Mihaela Ioncelescu**

Redactor: **Camelia Zara**

Tehnoredactor: **Teodora Vlădescu**

Coperta: **Alexandra Ilie**

Copyright Manager: **Andrei Popa**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

WINN, RAYNOR

Drumul de sare / Raynor Winn; trad.: Mihaela Ioncelescu. - București: ACT și Politon, 2024

ISBN 978-630-303-289-4

I. Ioncelescu, Mihaela (trad.)

159.9

AVERTISMENT: Distribuirea, copierea sau piratarea în orice fel a acestei cărți nu este permisă numai prin lege, dar contravine și tuturor normelor și principiilor etice și sănătoase pe care un astfel de titlu le promovează. Ce fel de efect va avea energia pe care vreți să o transmiteți mai departe, dacă aceasta vine prin furt, ilegalitate și lipsă de respect față de autor și față de toți cei care au contribuit la crearea acestei cărți, astfel ca ea să ajungă la dumneavoastră? Împărtășiți cu ceilalți informațiile importante, valorile și lecțiile pe care le-ați aflat din acest material, într-un mod corect și responsabil.

RAYNOR WINN

DRUMUL DE SARE

Traducere din limba engleză de

Mihaela Ioncescu

ap!
act și politon

Pentru echipă

Cuprins

<i>Hartă</i>	10
<i>Prolog</i>	13
PARTEA ÎNTÂI - ÎN LUMINĂ	
1. Colbul vieții	19
2. Înfrânți	22
3. O schimbare seismică	36
4. Pungași și vagabonzi	49
PARTEA A DOUA - TRASEUL COASTEI DE SUD-VEST	
5. Fără adăpost	55
6. Mersul	86
7. Flămânzi	114
8. Cotitura	123
PARTEA A TREIA - CALEA VÂNTULUI	
9. De ce?	135
10. Verde-albastru	151
11. Supraviețuire	159
12. Dansatorii mării	171
13. Epiderme	182
14. Poeți	197

PARTEA A PATRA - MURE UȘOR SĂRATE

15. Promontorii	211
16. Căutarea	232
17. Frig	251

PARTEA A CINCEA - ALEGERI

18. Oi	275
--------	-----

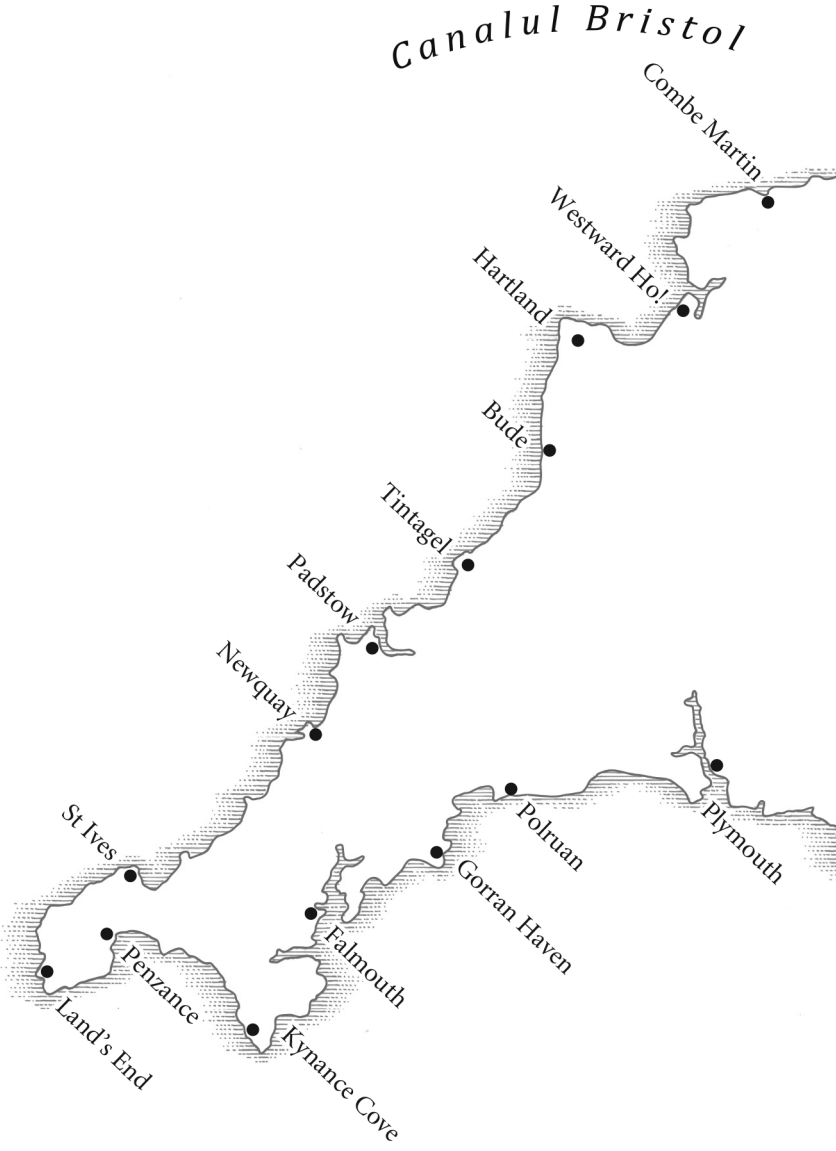
PARTEA A ȘASEA - OAMENI CARE TRĂIESC LA LIMITĂ

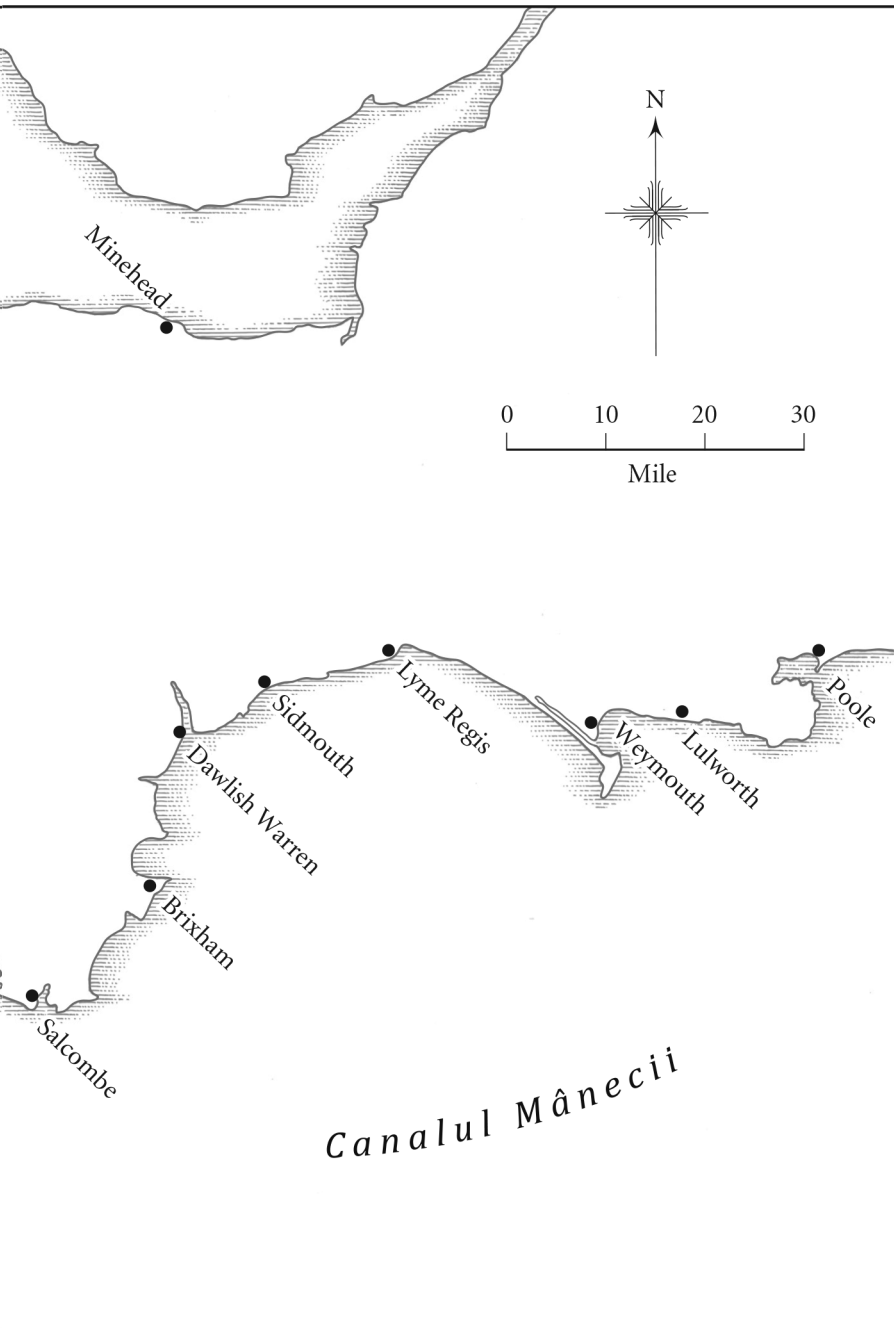
19. Vii	293
20. Acceptare	320
21. Sărați	339

<i>Mulțumiri</i>	359
------------------	-----

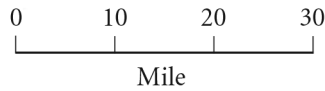
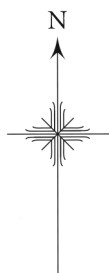
<i>Despre autoare</i>	361
-----------------------	-----

Traseul
Coastei de Sud-Vest

Minehead

Canalul Mânecii

Sidmouth

Lyme Regis

Dawlish Warren

Brixham

Salcombe

Weymouth

Lulworth

Poole

Prolog

Nimic nu se aseamăna cu sunetul valurilor care se sparg de țărni în apropierea ta. Vuietul de fond este inconfundabil, acoperit de plescăitul valului care atinge solul, iar apoi de zgomotul de aspirație al apei în retragere. Era întuneric, abia dacă se zărea un strop de lumină, însă chiar și fără să-l văd recunoșteam puterea fluxului și știam că trebuie să fie aproape. Am încercat să gândesc logic. Ne montaserăm cortul mult mai sus de linia mării înalte; plaja cobora la picioarele noastre, iar nivelul apei se afla la o distanță considerabilă: nu avea cum să ajungă până la noi; eram în siguranță. Mi-am pus din nou capul pe puloverul făcut sul, cu gândul să adorm. Ba nu, nu eram în siguranță, eram departe de a fi în siguranță. Plescăitul și zgomotul de aspirație nu veneau de jos, se auzeau chiar aici.

Bâjbâind prin lumina neagră-verzuie, am dat în lături faldurile cortului. Razele lunii nu treceau de vârful stâncii, lăsând plaja cufundată în beznă totală, însă ilumina valurile care se spârgeau și se transformau în spumă, în timp ce apa curgea deja pe limba de nisip care se termina la doar un metru de cortul nostru. Am scuturat sacul de dormit de lângă mine.

— Moth, Moth, vine apa!

Ne-am îndesat în rucsacuri lucrurile mai grele, ne-am pus bocancii în picioare, am smuls țărnișii de oțel și am ridicat cortul cu totul, așa montat cum era, cu sacii de dormit și

hainele noastre înăuntru, cu folia de sol târându-se pe nisip. Am traversat plaja cu pași grăbiți asemenea unui crab verde gigantic, îndreptându-ne spre ceea ce noaptea trecută fusese un firicel de apă dulce ce se vărsa în mare, iar acum se transformase într-o albie adâncă de un metru, în care apa mării se învolbura spre stânci.

— Nu-l mai pot ține așa sus! O să se ude sacii de dormit.

— Mai fă un efort, altfel n-o să se ude doar sacii...

Ne-am întors în goană în locul de unde plecaserăm. Când apa s-a retras, am văzut că albia se micșora, ajungând la numai 30 de centimetri adâncime. Am alergat înapoi spre plajă. Valurile se spărgeau mult dincolo de stânci și apa se îndrepta cu viteză spre noi.

— Așteptăm contracurentul, apoi fugim până de cealaltă parte a albiei și o luăm în sus pe plajă.

Eram impresionată. Acest bărbat care, în urmă cu doar două luni, abia putea să se îmbrace fără ajutor, stătea acum pe o plajă în indispensabili, ținând deasupra capului un cort desfăcut și un rucsac în spinare, strigând la mine să fug.

— Fugi, fugi, fugi!

Am alergat prin apă ținând cortul deasupra capetelor și am luat-o cu disperare în sus pe plajă, în timp ce apa venea în urma noastră, iar contracurentul încerca să ne tragă în mare. Împleticindu-ne în nisipul fin, cu bocancii plini de apă sărată, am trântit cortul la baza stâncii.

— Nu cred că stâncile astea sunt stabile. Ar trebui să ne mutăm mai departe.

Poftim? Cum putea să fie atât de precaut la ora 3 dimineața?

— Ba nu.

Merseserăm 391 de kilometri, dormiserăm în aer liber vreme de 36 de nopți și ne hrăniserăm cu mâncare uscată în mare parte din timp. Ghidul turistic *South West Coast Path* (*Traseul Coastei de Sud-Vest*) spune că, pentru a ajunge în punctul în care ne găseam, era nevoie de 18 zile, și dădea indicații exacte cu privire la mâncărurile delicioase și la locurile de pe traseu unde puteam găsi un pat moale și apă caldă. Și intervalul de timp, și confortul de care vorbea ne erau complet inaccesibile, dar nu-mi păsa. Moth alerga pe plajă, sub clar de lună, într-o pereche de indispensabili jerpeliți pe care îi purta de cinci zile, ținând deasupra capului un cort complet montat. Era un miracol. Nici nu puteam spera la ceva mai bun.

Începea să se crape de ziuă în Golful Portheras în timp ce ne împachetam rucsacurile și pregăteam ceaiul. Ne aștepta o nouă zi. O nouă zi de mers. Mai aveam doar 622 de kilometri.

PARTEA ÎNTÂI

În lumină

*O, muză, cântă-mi mie pe bărbatul
Viteaz și iscusit, care-ntr-o vreme,
Când el cu măestria lui făcuse
Pustiu din ziduri sfinte de la Troia [...]**
Homer, *Odiseea*

* Homer, *Odiseea*, cântul I, trad. de George Murnu, Editura Univers, București, 1971. (n. trad.)

1. Colbul vieții

Mă aflam sub scară atunci când am luat hotărârea să pornesc la drum. În momentul acela, nu analizasem cu atenție ideea de a parcurge pe jos 1.013 kilometri cu un rucsac în spate, nu mă gândisem cum aveam să-mi permit, că aveam să campez în sălbăticie vreme de aproape 100 de nopți sau ce aveam să fac după aceea. Și nici nu îi spuseseam celui care îmi era partener de viață de 32 de ani că avea să vină cu mine.

Cu câteva minute înainte, ascunși sub scară, mi se păruse o idee bună. Bărbații în negru începuseră să bată la ușă la 9 dimineața, însă noi nu eram pregătiți. Nu eram pregătiți să renunțăm. Eu mai aveam nevoie de timp: încă o oră, încă o săptămână, încă o viață. N-avea să fie niciodată suficient timp. Așa că ne ghemuiserăm împreună sub scară, lipiți unul de celălalt, vorbind în șoaptă ca niște șoricei speriați, ca niște copii năzdrăvani, așteptând să fim descoperiți.

Executorii s-au dus în spatele casei, au bătut la ferestre și au încercat toate încuietorile, căutând o intrare. L-am auzit pe unul dintre ei urcându-se pe banca din grădină, forțând lucrarna de la bucătărie și strigând. Atunci am văzut cartea într-o cutie de carton: *Five Hundred Mile Walkies**. O citisem pe la douăzeci și ceva de ani; era povestea unui om care a străbătut pe jos Coasta de Sud-Vest împreună cu câinele lui. Moth era

* Mark Wallington, *Five Hundred Mile Walkies* (*Plimbări de cinci sute de mile*). (n. trad.)

ghemuit lângă mine, cu capul lipit de genunchi, cu brațele strânse în semn de autoapărare, de suferință, de teamă și de mânie. Mai ales de mânie. Viața luase toată muniția posibilă și o aruncase asupra lui cu toată puterea, în trei ani de luptă neîntreruptă. Era extenuat de mânie. Mi-am pus o mână pe capul lui. Mângâiasem părul acela pe când fusese lung și blond, plin de sare de la apa mării, de buruieni și de tinerețe; apoi castaniu și scurt, plin de tencuială și de plastilina copiilor; iar acum argintiu, mult mai subțire, plin de colbul vieții noastre.

L-am cunoscut pe când aveam 18 ani; acum am 50. Am reconstruit împreună o fermă în ruină, am refăcut fiecare perete, fiecare piatră, am crescut legume și găini și doi copii, am construit o casuță pentru oaspeți, ca să le arătăm stilul nostru de viață și să ne plătim facturile. Iar acum, când vom ieși pe ușa aia, toate vor rămâne în urmă, totul va fi terminat, sfârșit, isprăvit.

— Am putea să o luăm la pas.

Era ridicol să spun așa ceva, și totuși am spus-o.

— Să o luăm la pas?

— Da, să mergem efectiv pe jos.

Putea oare Moth să meargă? În definitiv, nu era decât un drum de coastă; nu trebuia să fie prea greu și puteam să mergem încet, punând un picior în fața celuilalt și urmărind harta. Aveam nevoie disperată de o hartă, de ceva care să îmi arate calea. Așa că, de ce nu? Nu putea să fie prea greu.

Posibilitatea de a merge pe toată coasta de la Minehead până în Somerset, trecând prin nordul Devonului, Cornwall și sudul Devonului, până la Poole în Dorset, mi se părea aproape fezabilă. Totuși, în momentul acela, ideea de a traversa

dealuri, plaje, râuri și mlaștini era la fel de îndepărtată și greu de conceput ca și ideea de a ieși de sub scară și a deschide ușa. Era ceva ce putea fi făcut de altcineva, nu de noi.

Însă deja reconstruiserăm o ruină, învățaserăm să reparăm instalații, crescuserăm doi copii, ne apăraserăm în fața judecătorilor și a avocaților plătiți regește, așadar, de ce nu?

Pentru că am pierdut. Am pierdut procesul, am pierdut casa și ne-am pierdut pe noi.

Am întins mâna ca să iau cartea din cutie și m-am uitat la copertă: *Five Hundred Mile Walkies*. Părea un plan idilic. Atunci nu mi-am dat seama că traseul Coastei de Sud-Vest era necrușător, că echivala cu urcarea pe Muntele Everest de aproape patru ori, că însemna să parcurgem pe jos 1.013 kilometri pe o potecă adesea nu mai lată de 30 de centimetri, să dormim în sălbăticie, să trăim în sălbăticie, să reflectăm la fiecare acțiune dureroasă care ne adusese până aici, în acest moment, în ascunzătoare. Știam doar că trebuia să mergem pe jos. Iar acum nu mai aveam de ales. Am întins mâna după cutie, și ei știau că suntem acasă, mă văzuseră, nu mai era cale de întoarcere, trebuia să plecăm. În timp ce ne târam să ieșim din întunericul de sub scară, Moth s-a întors spre mine.

— Împreună?

— Întotdeauna!

Stăteam în fața ușii de la intrare, în timp ce, de partea cealaltă, executorii așteptau să ne schimbe încuietorile, să ne interzică vechea noastră viață. Eram pe cale să părăsim casa slab iluminată, veche de secole, care ne adăpostise ca un cocoon timp de 20 de ani. Odată ieșiți pe ușă, nu mai puteam să privim înapoi.

Ne-am prins de mână și am ieșit la lumină.

2. Înfrânți

Oare drumeția noastră a început în ziua aceea, sub scară, sau în ziua în care am coborât din furgoneta unei prietene, în Taunton, și am rămas în ploaie, pe marginea drumului, cu rucsacurile pe asfalt? Sau poate că începuse de ani întregi, așteptând la orizont ca să se dezlănțuie asupra noastră atunci când nu mai aveam nimic de pierdut?

Ziua aceea în clădirea tribunalului a fost sfârșitul unei lupte de trei ani, însă lucrurile nu se sfârșesc niciodată așa cum te aștepti. Când ne-am mutat la ferma din Țara Galilor, soarele strălucea, copiii alergau în jurul nostru și aveam toată viața înaintea. O movilă de pietre părăsită într-un loc izolat, la poalele munților. Ne-am pus tot sufletul în renovarea ei, muncind în fiecare clipă liberă, în vreme ce copiii creșteau pe lângă noi. Era căminul, afacerea și sanctuarul nostru, și nu mă așteptam ca totul să se sfârșească într-un tribunal sordid și întunecat, lângă o sală de jocuri. Nu mă așteptam să se sfârșească în timp ce stăteam în fața unui judecător și îi spuneam că a înțeles greșit. Nu mă așteptam să port geaca de piele pe care mi-o dăruiseră copiii când am împlinit 50 de ani. Nu mă așteptam să se sfârșească.

Stând în sala de judecată, mă uitam la Moth, care își trecea degetele peste o pată albă de pe masa neagră din fața lui. Știam la ce se gândea: cum se ajunsese aici? Fusese prieten bun cu bărbatul care acum solicita despăgubiri financiare. Crescuseră împreună, făcuseră parte din același grup de

prieteni; merseseră cu tricicleta, jucaseră fotbal, trecuseră împreună de perioada adolescenței. Cum *se ajunsese* aici? Rămăseseră apropiați chiar și atunci când ceilalți se îndepărtaseră. Când au devenit adulți și viața i-a purtat în direcții diferite, Cooper a început să se învârtă în cercuri financiare pe care puțini dintre noi le înțelegeam. Însă Moth a ținut legătura cu el, rămânând prieteni. Și avea suficientă încredere în el pentru ca, atunci când a apărut ocazia de a investi în una dintre companiile lui, să profităm de ea, contribuind cu o sumă consistentă. În final, compania respectivă a dat faliment, lăsând în urmă mai multe datorii neachitate. Sugerția că datoram bani s-a strecurat în mod insidios. La început, am ignorat-o, însă, cu timpul, Cooper a devenit tot mai insistent spunând că, dată fiind formularea contractului, eram obligați să plătim acele datorii. Inițial, Moth a fost mai supărat din cauza prieteniei rupte decât a revendicărilor financiare, iar disputa dintre ei a continuat ani întregi. Eram convingși că nu aveam nicio răspundere și că nu era obligația noastră să achităm datoriile acelea, fiindcă nu era specificat clar în contract, iar Moth credea cu tărie că, în cele din urmă, totul avea să se rezolve între ei. Până în ziua în care ne-am trezit cu o somație de plată în cutia poștală.

Economiile noastre s-au epuizat rapid, devorate de onorariile avocaților. Din acel moment, am devenit împriținați, doar un număr în masa de oameni nereprezențați, ceva ce guvernul crease cu miile atunci când anunțase recenta reformă a asistenței juridice, lăsându-ne fără niciun drept de reprezentare juridică gratuită, deoarece cazul nostru era considerat „prea complex” ca să beneficieze de asistență juridică. Poate că reforma a adus economii de 350 de milioane de

lire sterline pe an, însă i-a făcut vulnerabili pe oamenii care nu aveau acces la justiție.

Singura tactică pe care o puteam adopta era să tragem de timp, să tragem de timp cât mai mult, în vreme ce contactam avocați și contabili, în încercarea de a găsi o dovadă scrisă care să îl convingă pe judecător de adevăr: acela că interpretaserăm corect contractul original și că nu aveam nicio răspundere pentru datorii. În lipsa unui avocat de partea noastră, eram mereu depășiți de situație, așa că s-a pus poprire pe fermă, ca garanție de plată pentru despăgubirea lui Cooper. Ne-am ținut respirația, apoi ne-a lovit: o revendicare a proprietății, a casei și a terenului nostru, a fiecărei pietre pe care am așezat-o cu grijă, a copacului în care s-au jucat copiii, a fantei din perete în care își făceau cuib pițigoii albaștri, a bucății de plumb slăbite de lângă horn, unde viețuiau liliecii. O cerere de a ne lua totul. Am continuat să tragem de timp, înaintând cereri, solicitând amânări, până când, în cele din urmă, am crezut că am reușit, că am obținut bucata de hârtie de un alb strălucitor care dovedea că Cooper nu avea niciun drept să facă acea revendicare, fiindcă nu datoram nimic. După trei ani și zece înfățișări în instanță, aveam dovada care ne putea salva căminul. Am trimis copii judecătorului și avocatului reclamantului. Eram pregătiți. M-am îmbrăcat cu geaca de piele, într-atât de multă încredere aveam.

Judecătorul a răsfoit hârtiile de parcă nici nu ne aflam acolo. Am aruncat o privire spre Moth, în căutarea unui licăr de speranță, însă el se uita drept în față. Ultimii câțiva ani făcuseră ravagii; părul des i se rărise și albise, iar tenul îi devenise palid ca ceara. Era de parcă cineva făcuse o gaură în el; era un om încrezător, onest, generos, și trădarea unui prieten atât de apropiat îl zguduise până în străfundul sufletului.

O durere constantă în umăr și braț îl sleia de putere și îi distrăgea gândurile. Nu ne doream decât ca totul să se termine și să ne întoarcem la o viață normală; eram sigură că astfel avea să se însănătoșească. Însă viața noastră n-avea să mai fie niciodată normală.

M-am ridicat de pe scaun, cu picioarele moi, de parcă erau în apă. Țineam în mână bucata de hârtie ca pe o ancoră. Auzeam pescărușii certându-se afară, țișând agitați și distrăgându-mi atenția.

— Bună dimineața, domnule judecător. Sper că ați primit proba cea nouă pe care v-am trimis-o luni.

— Am primit-o.

— Dacă îmi permiteți să spun câte ceva despre ea...

Avocatul lui Cooper s-a ridicat în picioare, îndreptându-și cravata, așa cum proceda mereu atunci când se pregătea să se adreseze judecătorului. Încrezător. Sigur pe el. Adică exact cum noi nu eram. Aveam nevoie disperată de un avocat, aproape că cerșeam unul.

— Domnule judecător, informația pe care am primit-o amândoi este o probă nouă.

Judecătorul m-a privit acuzator.

— Este o probă nouă?

— Da, abia am primit-o cu patru zile în urmă.

— Nu se pot prezenta probe noi într-un stadiu atât de avansat. Nu o pot accepta.

— Dar dovedește tot ce am spus în ultimii trei ani. Dovedește că nu datorăm nimic reclamantului. Este adevărul.

Știam ce urmează. Voiam să îngheț timpul, să-l opresc în loc, să nu mai vină cuvintele următoare. Voiam să-l iau pe Moth

de mână, să ne ridicăm și să ieșim din sala de judecată, să nu ne mai gândim niciodată la asta, să mergem acasă și să aprindem focul, să îmi trec mâinile peste pereții de piatră, în vreme ce pisica se face colac la căldură. Să respir din nou fără să mă apese în piept, să mă gândesc la casa noastră fără teama de a o pierde.

— Nu puteți prezenta probe în lipsa unei proceduri juridice corecte. Voi emite sentința. Voi acorda reclamantului dreptul de posesie. Va trebui să eliberați proprietatea în termen de șapte zile, până la ora 9 dimineața în ziua respectivă. Bun, trecem acum la costuri. Aveți ceva de spus în privința costurilor?

— Faceți o mare greșeală, totul este greșit. Și nu, nu vreau să discutăm despre costuri, oricum nu avem bani, ne luați casa, afacerea, venitul, ce altceva mai vreți?

M-am prins de marginile mesei, simțind că mi se cască pământul sub picioare. Nu plânge, nu plânge, nu plânge.

— Iau în considerare acest aspect și resping cererea reclamantului privind despăgubirea cheltuielilor.

Gândurile îmi rătăceau, căutând adăpost. Când Moth s-a foit în scaun, aproape că am simțit mirosul de pietriș cald și uscat și de gard viu proaspăt tăiat venind din haina lui. Copiii își juliseră genunchii pe pietrișul acela învățând să meargă pe bicicletă și derapaseră pe el cu mașina în momentul plecării la facultate. Trandafirii erau în plină floare și atârnavă peste gardul viu asemenea unor ghemotoace de vată; trebuia să plivesc în curând.

— Solicit dreptul de a face recurs.

— Resping dreptul de a face recurs. Cazul acesta a durat mult prea mult; ați avut destule ocazii să prezentați probe.

Încăperea se micșora, pereții se strângeau. Nu a avut importanță că abia găsiserăm acea probă sau că în ea se afla adevărul; singurul lucru care conta era că nu o prezentasem cum trebuie, că nu urmasem procedura corectă. Ce aveam să fac, ce aveam să ne facem, ce făceam cu găinile, cine avea să-i dea oii noastre bătrâne o bucată de pâine dimineața, cum să împachetăm o fermă într-o săptămână, cum să achităm închirierea unei furgonete, cum rămânea cu familiile care își făcuseră rezervare să vină la noi în vacanță, cu pisicile, cu copiii? Cum să le spun copiilor că tocmai am pierdut casa? Casa noastră. Am pierdut-o fiindcă nu am înțeles procedura. Am făcut o eroare simplă, elementară: nu am făcut cerere pentru furnizarea unor probe suplimentare. N-am știut că trebuia să fac asta. Am fost atât de bucuroasă, atât de sigură, încât am trimis-o direct. Am irosit hârtia perfectă cu adevărul perfect. Iar acum pierduserăm totul. Nu mai aveam bani, nu mai aveam casă.

Am închis ușa sălii de judecată în urma noastră și am străbătut coridorul țepeni, în tăcere. I-am aruncat o privire avocatului aflat în camera alăturată și mi-am continuat drumul, însă Moth a intrat. Nu, Moth, nu, nu-l lovi. Simțeam toată mânia, tot stresul ultimilor trei ani. Însă el i-a întins mâna.

— Știu că doar v-ați făcut datoria, însă decizia a fost greșită, știți și dumneavoastră asta, nu-i așa?

El i-a strâns mâna lui Moth.

— Este decizia judecătorului, nu a mea.

Tot nu plângeam, însă un urlet lăuntric, mut, a pus stăpânire pe mine și m-a strâns cu putere, împiedicându-mă să respir.

Stăteam pe câmpul din spatele casei, sub frasinul strâmb, acolo unde copiii construiseră un iglu în zăpada cea mare din '96. Am rupt o felie de pâine albă în șase bucăți, un ritual care marca începutul zilei în ultimii 19 ani. Oaia cea bătrână mi-a adulmecat mâna, apoi a apucat pâinea cu buzele ei moi: avea 19 ani, nu mai avea dinți, însă apetitul nu-i lipsea. Copiii au botezat-o Smotyn, care înseamnă „pestriță” în galeză. Acum era o oaie morocănoasă, cu lâna încâlcită alb cu negru și două coarne strâmbe. Mă rog, doar unul acum, pentru că pe celălalt și-l rupsesse în disperarea de a-și băga capul într-o găleată cu mâncare, în urmă cu câțiva ani. Tom păstrase cornul; se afla în cutia cu comori pe care a luat-o cu el când a plecat la facultate, laolaltă cu fosilele lui și cartonășele cu Pokémon. Pe când Rowan avea trei ani, am luat-o la un drum de 65 de kilometri cu micuța noastră furgonetă. Am fost să cumpărăm trei miei tărcăți și țicniți de la o fermă de pe versantul dealului ce dădea spre mare. A început să urle de supărare când i-am spus că nu o las să stea cu ei, așa că am cedat și i-am lăsat să stea toți patru laolaltă, în paie, în spatele furgonetei. De atunci, au făcut parte din viața noastră, din familia noastră. De-a lungul anilor, au avut mulți miei, însă Smotyn a rămas ultima, suratele ei au murit, iar pe restul le-am vândut unui alt crescător în urmă cu un an, atunci când procesul a ajuns într-un punct din care nu credeam să mai înaintăm și eram pe cale să pierdem. N-am putut să renunț la Smotyn: la vârsta ei, nimeni n-ar mai fi păstrat-o; speranța medie de viață a unei oi este de 6 până la 7 ani, înainte să fie transformată în carne pentru câini sau chiftele. A doua zi după înfățișare, am dus găinile la un prieten, însă nu avea loc și pentru Smotyn. Cutreiera pe câmp, împresurată de nori de puf de păpădie, până la fagii sub care iarba era mereu uscată. Amândouă

cunoșteam câmpul acela ca și cum ar fi fost o prelungire a ființei noastre. Cum ar fi putut oricare dintre noi să trăiască fără el?

Amândouă urma să rămânem pe drumuri în cinci zile; atunci aveam să aflăm.

Ceea ce nu știam, ce nu aveam cum să știu, era că nu mai erau cinci zile până când viața avea să mi se schimbe pentru totdeauna, până când tot ce mă ținea în echilibru avea să se preschimbe în nisipuri mișcătoare. Avea să se întâmple a doua zi.

Ne aflam în cabinetul unui medic specialist, într-un spital din Liverpool. Primeam în sfârșit rezultatul mai multor ani de amânare medicală și aflam de ce îl durea umărul pe Moth. După o viață de muncă fizică, un doctor îi spusese:

— E normal să vă doară când vă ridicați brațele și să vă poticniți puțin când mergeți.

Alții și-au pus întrebări legate de un mic tremur al mâinii și de o amorțeală a feței. Însă acest doctor era cel mai tare, o somitate în domeniul lui, un expert. Avea să ne spună că era vorba despre o problemă de ligamente sau ceva asemănător și să ne explice cum putea fi remediată; că se întâmplase atunci când Moth a căzut prin acoperișul casei de oaspeți în urmă cu mai mulți ani – poate că suferise o fractură minoră. Cu siguranță o să ne spună cum se putea vindeca. Avea să se așeze plin de autoritate la biroul lui și să ne spună toate acestea. Fără îndoială.

Abia dacă am schimbat o vorbă pe drumul înapoi de la Liverpool, fiecare fiind prins în mâlul șocului și al extenuării. Zilele care au urmat sentinței erau un talmeș-balmeș de cutii de împachetat și focuri de tabără, nesfârșite convorbiri

telefonice și disperare. Ne-am dat seama că nu aveam unde să mergem. Cel mai rău lucru care se putea întâmpla, se întâmplase. Acest drum dus-întors de șapte ore era ceva de care nu aveam nevoie. Fiecare ceas era prețios, pentru a termina de împachetat, pentru ne simți încă în siguranță între acei pereți.

Nenumăratele drumuri până în sălile de așteptare ale medicilor începuseră în urmă cu șase ani. O durere debilitantă în umăr și în braț, apoi începutul unui tremur al mâinii i-au făcut pe medici să creadă că avea Parkinson, însă, atunci când s-a demonstrat că nu era cazul, aceștia au crezut că era vorba despre o leziune a nervilor. Această cameră de consultații era la fel ca oricare alta; o încăpere pătrată, albă, golită de sentimente, care dădea în parcare. Însă medicul nu stătea la birou; a venit și s-a sprijinit de colțul mesei, lângă Moth, i-a pus mâna pe braț și l-a întrebat cum se simte. Ceva nu era bine. Medicii nu procedează așa. Niciun medic la care fuseserăm, și fuseserăm la destul de mulți, nu făcuse vreodată așa ceva.

— Cel mai bun lucru pe care pot să-l fac pentru dumneavoastră, Moth, este să vă pun un diagnostic.

Nu, nu, nu, nu, nu. Nu mai spune nimic, nu mai vorbi, ceva îngrozitor avea să iasă dintre buzele lui încrezute și strânse, nu le deschide, nu vorbi.

— Cred că suferiți de degenerare corticobazală. Nu putem fi absolut siguri de acest diagnostic. Nu există nicio analiză, așa că nu vom ști decât la autopsie.

— Autopsie? Și când credeți că va fi asta?

Moth și-a întins mâinile peste coapse, cuprinzând cât putea de mult din el însuși între degetele răsfirate.